

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 glđ. 60 kr., za pol leta 2 glđ. 40 kr., za četertleta 1 glđ. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 21. svečana 1873.

List 8.

Za pepelnico.

(Sekvencija iz Oglejske liturgije.*)

Latinsko.

Cum sit omnis caro foenum,
et post foenum fiat coenum,
homo quid extolleris?

Cerne, quid es, et quid eris?
modo flos es, sed verteris
in favillam cineris.

Terram teris, terram geris,
et in terram reverteris,
qui de terra sumeris.

Homo dictus es ab humo,
cito transis, quia fumo
similis efficeris.

Nunquam in eodem statu
permanes, dum sub rotatu
hujus vitae volveris.

Terram teris etc.

Per aetatum incrementa,
immo magis detrimenta
in hac vita volveris.

Sicut umbra, cum declinat,
vita fugit et festinat,
claudit metam funeris.

Terram teris etc.

O sors gravis, o sors dura,
O sors dira, quam natura
promulgavit miseris!

Slovensko.

Ker mesó je vse le trava,
In za travo pa gnjilava;
Človek, kaj se košatiš?

Glej, kaj si, in v kaj se oberneš?
Cvéték zdaj si, v prah se verneš,
Z naglico se spremeniš.

Zemlja si, po zemlji gaziš,
V zemljo spet se preobraziš,
Ki iz zemlje se rodiš.

Klican si zemljan — od zemlje,
Zemlja v sé nazaj te jemlje;
Hitro se ko dim zgubiš.

Spremenljiv si v svojem teku,
Dokler v sedanjem veku
Revež človek še živiš.

Zemlja si itd. (Se ponavlja.)

Bolj ko leta se množijo,
Bolj moči se ti šibijo;
Taki je življenja ték.

Kakor senca, kadar zgine,
Gre življenje ino mine,
Grob končá sedanji vék.

Zemlja si itd.

O pregrenka res osoda,
Ki človeštvu jo priroda
Ti brez milosti daješ!

*) Izverstni teržaško-koperski škofijski list „Curia Episcopalis“ mel drugimi prav koristnimi in mičnimi tvarinami ima tudi obravnavo o nekdanjem Oglejskem obredoslovju (Tractatus de liturgia ecclesiae Aquilejensis). Pervi list tega leta pripoveduje med drugim, da v mašah za mertve niso imeli sekvencije „Dies irae“, kakor sedaj, ampak: Cum sit omnis“, kakor jo tukaj podamo — tudi poslovenjeno. — Nepopisljivo lepa je tudi sekvencija od preobrnjenja sv. Pavla v ravno tem listu. Za take, ki niso iznajdeni, bodi opomnjeno, da „sekvencije“ se imenujejo cerkvene pesmi, ki se o nekterih časih beró pri sv. maši med „berilom“ in „evangelijem“, kakor o veliki noči, v god žalostne Matere Božje itd. — Naj bo ta koristni list — v latinskem jeziku — priporočen Slovincem tudi drugih škofij. Vr.

Homo nascens cum moerore
vitam ducis cum labore,
et cum metu moreris.

Terram teris etc.

Ergo cum scis qualitatem
tuae sortis, voluptatem
carnis quare sequeris?

Memento te moriturum,
et post mortem id messurum,
quod hic seminaveris.

Terram teris etc.

Človek, rojen si v britkosti,
In živiš skor le v grenkosti,
S strahom slednjic umerjeh.

Zemlja si itd.

Ker je tedaj zgoda taka,
In veš dobro, kaj te čaka,
Č'mu po mesu še živiš?

Spomni se, da ti je umreti,
In po smerti tó bo žeti,
Kar zdaj seješ in sadiš.

Zemlja si itd.

S.

Iz pastirskega lista

milostnega knezo-škofa Kerškega.

(Konec.)

Preljubi! Le eno nam gre si izvoliti: da se potegnemo za Kristusa ali da ustavimo se zoper njega. Kaderkoli molimo: „Pridi k nam Tvoje kraljestvo,“ vselej nas te besede opominjajo, naj se resno odločimo za Kristusa. Kdor pa tako moli in vendar za Boga in njegovo kraljestvo nič ne mara, in pod Kristusovo bendero se vojskovati noče: ta ni družega, nego nesramen hinavec. Zato, očetje in matere, gospodarji in gospodinje! da ne boste enaki tistim dvojezičnikom, kateri sedaj tako in sedaj drugače govorijo, naj Vam bo vse ležeče na tem, da so Vaši sinovi in hčere, Vaši podložni tudi vsi v resnici otroci Božjega kraljestva! Ne smé Vam biti vse eno, kateri poduk v veri Vaši otroci dobivajó, po katerih potih hodijo, ali spolnujejo Božje in cerkovne zapovedi; ali se za svet ali zoper svet, za Boga ali zoper Boga odločijo.

Ako Vam je res mar za to, kar prosite: „Pridi k nam Tvoje kraljestvo,“ morate si vsaj prizadevati, da Vi in Vaša družina Bogu zvesto služite; sicer tudi Vam Gospod Bog očita: „To ljudstvo me česti z usti, njegovo serce pa je daleč od mene.“

Še nekaj Vam imam omeniti; Vam vsem, ki so Vam v skerb in izrejo izročeni drugi — naj jih bode več ali manj — in ki drugim zapovedujete, Vam vsem pokladam na serce: prevdarite dobro, kako zelo si nasprotuje: če kdo odverže vero in terdi, da je brez vere, zraven pa moli: „Pridi k nam Tvoje kraljestvo.“

Vsako kraljestvo mora imeti svoje natenko zaznamovane meje, svoje postavne vladarje, svoje oznanjene postavne; in vlada, ki je sama zoper sebe razdeljena, pravi Jezus sam, mora razpasti. Kako pa bi zamoglo obstati duhovsko kraljestvo Božje na zemlji, kako bi pripravljalo na tisto presrečno kraljestvo, katero je obljubil Bog dati vsem, ki ga ljubijo, ako bi bilo vse eno, če se kdo spozna kot uda tega kraljestva, ali ne, če njegove postavne pripoznava ali ne, po njih se ravna ali ne? „Tvoje kraljestvo naj pride k nam — tedaj nobeno drugo; naj pride pa tako, da mi ne ostanemo zunaj in ne bomo pogubljeni“ — kako bi zamogli to prošnjo izustiti, ob enem pa brez vere biti in tako brez verstvo še podpirati ali širiti!

Stavimo kratko pred oči, kaj prav za prav to pomenja, če kdo terdi, da je brez vere. To je ravno toliko, kakor da bi rekel: Naj bo na svetu še toliko ver in verskih načel, meni ni le vse to eno, jaz čisto nobene vere nimam. Naj me judje in ajdje v tem

osramotijo, naj prelomim svojo kerstno prisego, jaz ne spoznam več svoje vere — jaz sem brez vse vere. „Brez vere“ biti — to se pravi dalje: Jaz ne pripoznavam nad seboj nobene duhovske oblasti, katera bi v Božjem imenu me učila in meni zapovedovala; nimam Bogu posvečene hiše, kjer bi Boga najvišega molil; nimam nobene daritve, po kateri bi se z Bogom spravil in njegovo milost si naklonil. Naj le imajo vsi narodi, vsa ljudstva svojo Božjo službo, da svojega Boga česté: kaj meni mar za to! Jaz sem sam sebe ločil od vsake verske družbe, od njenih postav, od njenih dobrot in se pridružil tistim, kateri z menoj vred ničesar več ne verujejo, z menoj vred nikomur nad seboj gospodovati več ne dajo.

Kaj pravite k vsemu temu? Da ložej o takih mislih sodimo, razjasnimo si stvar prav po domače. Nekdo bi rekel: Meni je vse eno, bodi si država ta ali ona, jaz ne poznám nobene domovine. Kar se od mene zahteva, ker je ravno nanoslo, da sem v tej državi rojen, postavim, da bi služil pri vojaki, plačeval dačo itd., vse to mene malo briga, jaz se ne čutim za uda, za podložnega ne te, ne kake druge države, katera bi kaj takega od mene smela tirjati. Postave si kujem sam in ne pripoznavam nikomur pravice, meni postave dajati; le kogar sam hočem, tega spoznám za svojega vladarja; kar me je vezalo na postavnega vladarja, vse to sem na ravnost sam pretergal in nisem nikakor več na njega navezan. Da bi pristopil kaki soseski in pomagal njena bremena nositi, davke plačevati itd., to vse je za-me neopravičena sila, jaz se ne štejem za uda té ali une soseske; vse, kar jaz o političnih rečeh verujem in delam, je to: Jaz hočem biti po vsem prost, nenavezan na nikogar in na nič! Kaj mislite, ali bi kazalo take misli, tako ravnanje pripuščati v državnem, v političnem življenji? Gorjé državi, v kateri obveljajo taka načela; na mah zibne ves red in takoj razpade država. Bodemo tedaj zamerili cerkvi, ako tudi ona za svoj del, na svojem polji spodbija take prekucljive misli — taka pogubna načela; bodemo ji za zlo jemali, ako uči in terdi, da brez vere biti nasprotuje po vsem človeški nator in vsakemu od Boga postavljenemu redu?

„Ti si nas stvaril za-se o Bog! in naše serce je nemirno, dokler v Tebi svojega mirú ne najde,“ moli sv. Avguštin. Kako se vjema s to molitvijo, če se baba kdo: „Jaz ne spoznám nobene vere, jaz sem brez vere? Celo ajdovski modrijani pričajo, da se najdejo mesta brez zidovja, ljudstva brez postav; pa ni ga naroda, ki ne bi kacega boga čestil in molil. Razsvitljenci naših dni pa pravijo: Jaz ne spoznám nobene vere, jaz nimam ne trohice vere. Kdor še moli, kdor veruje, da Gospod Bog nad svetom in ljudmi čuje in vsaki migljeji prederznežu zaklicati more: Do sem in dalje ne; ta še

spoznava, da je Božje kraljestvo, v katerem Bog sam vlada in vse vravnava, ta še kliče iz globočine svojih pers: Pridi k nam Tvoje kraljestvo — tisto kraljestvo, katero si vzderžuješ, v katerem Ti postave daješ, v katerem Ti dobrote deliš, v katerem Ti svoje namestnike si voliš in z duhovsko oblastjo jih obdaješ in na najostrejši odgovor kličeš. In ravno vsemu, kar obsega ta prošnja, nasprotuje nevernež, ker noče nič vediti o določnem in gotovem Božjem kraljestvu, katerega meje brez kazni nihče ne prestopi.

Preljubi v Kristusu! Primoran sem bil, Vas opomniti, kako zeló ravno to brezverstvo Božjemu kraljestvu nasprotuje; sililo me je k temu opominu še to, ker se ravno o tej reči dandanes tako lahkomiselnost postopa, kakor da bi na vsem brezverstvu nič pregrešnega, nič hudega, nič nevarnega ne bilo. Katoliška cerkev je imela žalibog dostikrat vzrokov dovolj žalovati, ako so katoličani — njeni sinovi — odpadali od svoje vere in pristopali k krivovercem; vendar ji je ostala vsaj ta tolažba, da so odpadneži ohranili še trohico vere, zernice keršanskega nauka; pa še ta slednja tolažba ji splava po vodi pri tistih, kateri meni nič tebi nič hladnokervno povejo: da pri nobeni verski družbi niso, da so tedaj ob vso in vsako vero prišli. In kaj pravi cerkev o vseh tistih, kateri tej grozni nemarnosti pot pripravljajo, kateri po svojih govorih in po svojih izgledih otroke in podložne tako pohujšajo, da zgubé vse veselje nad Bogom in nad božjimi rečmi in prej ali slej živijo popolnoma brez vere?

Nad takimi je sodba že izrečena. Jezus sam jih sodi, rekoč: „Kdor me pred ljudmi spozna, tega bodem tudi jaz pred svojim nebeškim Očetom spoznal; kdor mene pred ljudmi zataji, tega bodem tudi jaz zatajil pred svojim nebeškim Očetom“ . . . „Kdor koga izmed malih, kateri v me verujejo, pohujša, temu bi bilo bolje, da se mu obesi mlinski kamen na vrat in se potopi v globočino morja.“

Dalje govori pastirski list o dvojnem kraljestvu Božjem, na zemlji in v nebesih, poslednjič prestopi k pomočkom, rekoč, da moramo: 1. preiskavati in premišljovati, kaj hočemo reči, ko molimo drugo prošnjo Gospodove molitve. Enemu kraljestvu moramo pristopiti, če smo proti temu še tako nemarni; če ne Božjemu kraljestvu, pa satanovemu. Da moramo 2. djansko in določno kazati, da smo otroci Božjega kraljestva; Jezus sam nam veli: Kdor ni z menoj, ta je zoper mene; in kdor ne pobira z menoj, ta raztresa. Moramo 3. v svojem djanji spričevati, da verujemo v to kraljestvo. Ne deržimo križem rok, to kraljestvo razširjati, ne prepuščajmo le drugim; trudimo se sami in darujmo v ta namen, kolikor le moremo. 4. Po Jezusovih besedah: Nebeško kraljestvo terpi silo (prizadevanje in zatajevanje samega sebe) in le močni (ki sami sebe premagujejo) ga bodo dosegli, moramo sami sebe premagovati, da se spolnijo nad nami besede Jezusa Kristusa: „Temu, kateri je zmagal, bodem dal jesti od drevesa življenja, katero je v paradizu mojega Boga“*) — itd.

Duhovno zdravlilo za bolnike.

(Po spisu v Albanu Stolc-u.)

1. Bog boče z boleznijo, s katero te obiskuje, kaj opraviti. Na svojem lastnem telesu ti je spoznati, da je

Gospod nad teboj, kateri ima vso oblast do tebe, do tvojega telesa in do tvoje duše, čez zdravje in bolezen, čez življenje in smert; kateri ima pa tudi ključé do nebes in do pekla V njegovi oblasti si; on ti dá lahko ozdraveti ali pa umreti; in ako umerješ, te zamore pogubiti, ali pa ti milostljiv biti. On je kralj strašne veličasti; uklóni se torej ponižno pod njegovo roko.

2. Zdaj bo tebi in vsim, kateri te v boleznih vidijo, prav razvidno, da vse gnanje za počutno slast, za denar in blagó, za čast pred svetom je neumno. Ker za ubozega berača ni tako hudo, kot za nevarno bolnega kralja. Bolnik nar boljše razumé izrék sv. pisma: „Svét prejde in njegovo poželenje; kdor pa stori voljo Božjo, ostane vekomej.“

3. Tvoje posvetne opravila so bile morebiti dosihmal zaderžek ali predtveza, zakaj da si nisi v resnici prizadeval za zveličanje svoje duše. Zdaj ti je Bog s silo čas naredil. Ne léži tukaj leno; ako si bil dosihmal skerbna Marta, bodi sedaj v postelji pobožna Marija, ktera si je nar boljši del izvolila. Tvoja bolniška soba naj ti bo za kapelo, in dnevi tvoje boleznij naj ti bodo zgolj spokorni in praznični dnevi, popolnoma posvečeni Bogu in zveličanju tvoje duše.

4. Časne skerbi odpravi, ker one so nepridna muka in dušo bégajo; resnično pa sedaj imej skerb za svojo dušo. Premišljuj svoje celo življenje, kaj si storil, kaj si zamudil, kakšno je bilo tvoje mišljenje in govorjenje, nimaš li kaj krivičnega blagá, in ali z nikomur v sovraštvu ne živiš. Obžaluj iz ljubezni do Boga, kar nar bolj moreš, vse svoje grehe; in delaj prav določne sklepe, kako hočeš Bogu bolje služiti v vsih zadevah, ako ti spet zdravje podeli.

5. Daj se prav kmalo s svetimi Zakramenti previditi, pa tako skerbno pripravljen, kot bi zadnjikrat bilo. In ko bo tvoj Zveličar k tebi prišel, spolni tudi njegovo povelje: „To storite v moj spomin.“ Misli nanj, kolikor le moreš; daj si prinesiti sveto razpelo (podobo križanega Jezusa), da ga vsak trenutek lahko vidiš. Misli, da posvetne reči so za-te kot osé, ki ti nič ne koristijo in te le pikajo; misli na Zveličarja pa so kot čebele, ki odletavajo, pa med in vosek prinašajo. Zatorej tudi nikar ne zahtevaj, da bi te posvetnjaki veliko obiskovali in da bi posvetne novice poslušal; rajši si daj iz kakih pobožnih bukev kaj brati.

6. V svojem življenju si veliko grešil, in si za to še malo pokore delal, ali celo nič ne. Morebiti je ta bolezen prav kazen, katero ti je Bog poslal za voljo tvojih grehov. Po vsaki ceni jo sprejmi za pokoro. Ako bolečine in mnogotero stisko boleznij skesano in ponižno prenašaš, in vse s terpljenjem Kristusovim Bogu kot zasluženo pokoro daruješ, to več velja, kot bi dolgo in strašno v vicah se pokoril. Tudi nikar ne misli, da ti Bog pošilja preveč terpljenja; vsaka duša v vicah bi rada menjala s teboj, ako bi móгла, ker so tam bolečine nezmerno hujši. Ako so bolečine, tesnoba, kerči ali vsaktere slabosti tako silne, da komaj misli k pobožnosti zbrati zamoreš, tedaj móli v sercu prav velikokrat: „Zgôdi se tvoja volja!“ in móli velikokrat v najhujšem terpljenju: Hvala bodi Bogú! ker Bog ti to pošilja v zveličanje tvoje duše.

7. Ko je Job v zdravih dnéh veliko dobrih del opravljal, vendar ni Bogu toliko dopadel kot tačas, ko je bil reven, bolan in moč bolečin. Terpljenje v Bogu prenašano je še zaslužljiviše kot dobre dela. In ako tudi reven tukaj ležiš, zamoreš ne le za svojo lastno dušo dobro sejati in žeti, ampak tudi še drage darila dajati. Družba, po kateri so vsi vérniki s Kristusom kot svojo glavo zedinjeni, mogočé stori, da iz zaloge svojega poterpežljivo prenašanega terpljenja miloščino daješ živim in mertvim, kadar katero uro, kateri dan ali pa vse od

*) Jan. Skriv. razod. 2, 7.

svojega terpljenja kot spokorno delo za nje daruješ. In tudi tvoja molitev, ki jo sedaj pribit na križ bolezni opravljaš, je več vredna kot sicer; móli torej veliko za spreobrnjenje grešnikov, za umirajoče in za duše v vicah. Tistim pa, kateri k tebi pridejo, daj kako zveličavno opominovanje ali svarjenje.

8. Tukaj ležiš med življenjem in smertjo; sam ne veš, kaj je Bog za-te izvolil. Vsak dan delaj Bogu terdne sklepe, ako ti spet k zdravju pomagati blagovoli; ker v tem primerljivi (da ozdraviš) je bila bolezen resno svarjenje. Morebiti pa moraš že sedaj umreti; pa sej, bodimo bolni ali zdravi, sedimo na berzovlaku, ki noč in dan smerti in večnosti naproti dirja. Zatorej naj ti bo umreti drago spokorno delo, ki ga že vnaprej s smertjo Kristusovo na križu Bogu daruješ. Rêci vsak dan, prêdin se noč naredi, v duhu in v resnici: „O moj Bog! ti si zavolj greha določil, da vsak êlovek smert preterpi; tvoj sem, in nočem nič družega, kakor to kar ti boeš. Že vnaprej sprejemem vso britkost in jo tebi darujem s terpljenjem in smertjo tvojega preljubega Sina v poveljanje tvoje in v pokoro za svoje grehe. Hvalen in êešen bodi od mene v življenji in v smerti!“

Molitev z odpustki.

Jezus Bog, vêloveèeni Sin Božii, ki si v našo zveličanje blagovolil v hlevu rojen biti, v revšini, britkosti in težavi preživeti, in v boleèinah na križu umreti, prosim, rêci svojemu božjemu Oèetu o trenutku moje smerti:

„Oèe, odpusti mi!“ rêci svoji preljudi Materi: „Glej, tvoj sin!“ rêci moji duši: „Še danes boš z menoj v raj!“ Moj Bog, moj Bog, ne zapusti me tisto uro! Žejin sem; res moj Bog, mojo dušo žeja po tebi, ki si studenec žive vode. Moje življenje zginja kot senca; še malo, in vse bo dokonèano.

Zatorej, o moj preèešeni Zveličar, od tega trenutka za vso večnost v tvoje roke izroèim svojo dušo. Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo! Amen.

Ena za predpust konfesijonzloznm pustovalcem.

(Konèc.)

Spogledujejo se, in zopet nastane smêh. Cazotte nadalje govori: „Vi gospod Vicq d' Azyr, Vi si ne boste sam žil usekal; ali potlej si jih bote ob enem dnevu v hromotnem napadu dal še-krat usekati, zato da si boste toliko bolj vspeha svêst, in po noèi bote umerl. Vi, gospod Nicolas, Vi boste umerl na morišu; Vi, gospod Bailly, na morišu; Vi, gospod Malesherbes, na morišu. — „Hvala Bogu!“ zaklièe gospod pl. Roucher, „zdi se, da gospod Cazotte ima opraviti le samo z akademijo, ravno je napravil med njó strašno klanje; jest — hvala nebesom.“ — Cazotte mu preseka govor: „Vi umerjete na morišu.“ — „Ha, to je dranja!“ klièejo od vsih strani; prisegel je, da bo vse iztrêbil.“ — On: „Ne, nisem jest tisti, ki je prisegel.“ Družba: „Nas bodo tedaj Turki in Tataři na uni svet spravili? in vender?“ — On: „Nikakor ne. Povedal sem Vam že: Podverženi bodete takrat edini vladi filozofije in pameti. Tisti, ki bodo z Vami tako delali, bodo zgolj filozofi, imeli bojo zmiraj tiste pregovore, kakoršne Vi kremljate že celo uro, ponavljali bodo vse Vase načela (nauke), natezali bodo pregovore, (gesla) Diderot ove in Voltêrove, kakor Vi.“

Šepetali so si v uho: „Vidite, um se mu je zmešal“ (ker ostal je prav resoben pri teh besedah); ali no

vidite, da se šali?“ in: „Sej veste, da v vse svoje sale êudne reèi meša. — „Pa res,“ reèe Chamfort, „toda spoznati moram, njegove êudne reèi niso ljubeznjive, to dahne odveè po vislicah. In kdaj se bode vse to zgodilo?“ — On: „Ne bo preteklo šest lét, da se bo vse spolnilo, kar Vam govorim.“

„To so obilni êudeži, — to pot sem jest (La Harpe) besedo poprijél,“ in od mene nič ne reèete? „Pri Vas,“ odgovori Cazotte, „se bo dogodil êudež, kar bode vsaj tako posebno (kakor êudež): Vi bodete takrat kristjan.“ — Vse šumi. „Zdaj sem pa dober,“ klièe Chamfort: „Ako nas bo še le takrat konec, kadar bo Le Harpe kristjan, po tem takem smo neumerjoèi.“

„Mé ženstvo,“ reèe potem vojvodnja Gramontova, „me smo sreène, da nas pri rogovilstvih za nič êtejejo. Ako pravim za nič: to ne pomeni toliko kakor da bi se v to nekoliko ne vtikale; pa je že tako, da zato se ne spotikajo nad nami in našim spolom.“ On: „Vaš spol, gospá, Vas to pot ne bo branil; in ako bi Vi še tako hotla se v nič ne mešati, bojo z Vami ravno tako delali kakor z možmi, ter ne bodo gledé na Vas delali nič razloèka.“ — Ona: „Ali, kaj nam tu pripovedujete, gospod Cazotte! Vi nam paè oznanujete konec sveta?“ On: „Tega ne vém; kar pa vém, je to, da Vas gospá vojvodnja, bojo peljali na moriše, Vas in veliko drugih gospej z Vami, in pa na konjaškem vozu, z rokami zvezanimi na herbtu.“ Ona: „V takem primerljiju, nadjam se, imela bom èerno prevleèeno kočijo.“ — On: „Ne, gospá; imenitniši gospé od Vas bojo kakor Vas peljali na konjaškem vozu z na herbtu zvezanimi rokami.“ Ona: „Imenitniši gospé? kako to? princeznje kraljeve kervi?“ — On: „Še več.“

Oèitno sterjenje v celi družbi se je vidilo v tem trenutku, in hišni gospodar je oblièje zmeršil. Jeli so spregledovati (govori jakobinar La Harp), da norèevanje predeleè sega. Gospá Gramontova, da bi oblake razgnala, prezrè uni odgovor, in dosti ji je, da v šaljivi podobi reèe: „Vidili bote, da še spovednika v tolažbo mi ne bo pustil.“ — On: „Ne, madama, ne bodo Vam nobenega dali, ne Vam in ne komu drugemu. Edini med ob glavo djanimi, ki iz milosti dobi spovednika,“ — tukaj je za trenutek postal. Ona: „No tedaj, kdo vender bo ta sreèni umerjoèi, ki mu bojo privolili to prednost?“ — On: „To bo edina prednost, ktero bo še ohranil; le-tá bo francoski kralj.“

Hišni gospodar plane iz-od mize, in vsi drugi z njim. Stopi k Cazotte-u, in z globoko ginjenim glasom mu reèe: „Moj dragi gospod Cazotte! ta žalostna šala je že zadosti dolga. Vi s tim predeleè segate, in pa do stopinje, na kateri sami sebe in družbo, v kateri se nahajate, postavljate v nevarnost.“ Cazotte nič ne odgovori in pripravlja se odhajati; Gramontova pa, ki vedno gleda odverniti, da bi se reè ne cenila za resobno, in si prizadeva zopet dobro voljo napraviti, gre k njemu in reèe: „No, moj gospod prerok! Vi ste nam vsim pre-rokovali; od svoje lastne osode pa ne poveste nič.“ On molí in oèi v tla oberne; potem reèe: „Madama, ali ste brala zgodovino jeruzalemskega obsedovanja v Jožefu Flaviju?“ Ona: „Se vé da; kdo bi je ne bil bral? Vzemite pa, kakor da bi je ne bila brala.“ — On: Prav tedaj, madama! med tem obsedanjem je neki êlovek sedem dni zaporedoma hodil po obzidji krog mesta v oblièji ob-edovalcev in obsedanih in klical je neprenêhoma z žalostnim glasom: Gorjé Jeruzalema, gorjé Jeruzalemu! Sedmi dan je klical: Gorjé Jeruzalemu, gorjé tudi meni! In v tistem trenutku ga je sterl grozovito velik kamen, kterege so bile zadegale sovražniške mašine.“ Po tih besedah se je poklonil gospod Cazotte, in odšel je.“

Lahko je previditi, pristavlja zgodovinar,* da tolika stopnja razdjanja v družbinstvu na Francoskem in tako spačeno mišljenje se bode prej ali pozneje izšlo v strahoto in terorizem, kakor je C. zotte napovedoval. Spomina vredno pa je, da osodo, katero je C. zotte vsakemu posebej povedal, je zgodovina poterdila.

Primerite takratno in sedanje mišljenje in djanje; poglejte v judovsko in framasonsko-liberalno sedanje časništvo in romanopisništvo, pa v pisarije takratnih „filozofov“ — ozrite se v glavne mesta po Evropi, v shode liberalnih društev, na njih govore pri pojedinjah, pa na ravno popisano pojedinjo in njene nasledke: pa overzite Božje sodbe, če jih morete, — overzite zgodovino, če imate moč; če pa tega ne morete — premislite nasledke, ki za enakim djanjem vselej enaki nastopajo.

Govor g. M. Močnika

v shodu katol. politiškega društva 2. svečana 1873.

Pregovor pravi: „Komur Bog dá službo, mu dá tudi pamet.“ Ta ljudski pregovor je neresničen, pa tudi resničen. Neresničen je, ako kdo se za po službah in opravilu, za katero zmožen ni, češ, mi bo že Bog dal um, pamet k temu. Mehka blazina je ta pregovor za zanikarneže, ki si mislijo: „Samo da dobim službo, jo bom že opravljal, kakor pri unem grajšaku, ki se ljudje šalijo, da je vselej ob novem letu poslom dal srečkati (vadljati), katero službo bode vsaki zanaprej opravljal, ter se je vse zmedlo in zmešalo, ker nobeden ni bil svojemu poslu kós.“

Ta pregovor je pa silo imeniten in tehten, ako se tolmači po besedi: „Komur Bog podeli službo, mu podeli tudi razum,“ — če mu jo tejaj res Bog podeli in se ne vrine sam vanj, potlej se je zanešti, da mu Bog tudi zmožnost k temu dá. Tako je bilo pri apostelnih, ktere je poslal sicer neučene oznanovat sv. evangelij, pa spolnovalo se je pri njih: „Tisto uro vam bo dano, kar govorite.“ Po besedah sv. pisma smo ljudje, bodi si imenitni ali priprosti, bogati ali revni, smo toliko, kakor ilovica v lončarjevih rokah. Mozesu je Bog rekel: Pojdi v Egipt in reši moje ljudstvo!“ Kdo sem jest, da bom stopil pred kralja? se izgovarja Mozes. „Pojd“, mu reče Bog. Mozes je poslušal, in slavno je dovelj svojo nalogo, ker Bog je bil z njim, ki mu je to opravilo izročil. —

Velikaši tega sveta, kralji in cesarji, so orodje v Božjih rokah. Po njih Božja previdnost skazuje ljudem milosti in dobrote; so pa oni tudi šiba s katero Bog ljudi strahuje. To so spoznali že pogani. „Siba Božja sem,“ je rekel divji Hun, pred katerim eta se tresla Rim in Bizanec. Enako je govoril siloviti Soliman, preden je šel v kervavo bitvo pri Mobaču. „Boga kristjanov“ je na masevanje klical sultan Amurad l. 1444, ko so bili kristjanje prisego prelomili . . . Enako je govoril pruski Viljem v svojih zmagah; tudi on je orodje za kaznovanje človeških pregréh. Vladarji niso drugač v svojem življenju in djanju, kot je njih čas, kakoršni so ljudje, taki po večem vladarji; ogledalo so svojega časa.

Ako to splošno premišljevanje obrnemo na moža, kterega gomila se je zagernila ravnokar in kteri sedaj pred Vsegamogočnim daje odgovor za svoje dela, vidimo, da je bil tudi Napoleon III izmed tistih posebnih človekov, ktere Bog od časa do časa dopusti na svet ljudem za šibo njih hudobnih namenov in nakl-pov. Ravno z Napoleonovim padom n. pr. se je raztrobila tudi tista ažljiva iznajdba novega časa o ljudstvenem nadveli-

častvu (Volkssouverenität). Pri tacih nenavadnih možeh tedaj moramo v ozir vzeti čas, v kterem so nastopili, igrali svoj oddélek več, ali manj prekanjeno, in poslednjič zginili s svetnega pozorišča.

Da je Napoleon postal šiba Francoska, so bili tudi Francozje sami krivi; poznali so ga, kaj da hoče, kaj namerava; vendar so ga vabili v deželo, si ga prvo-sednika volili itd.

Da je postal šiba vsi Evropi, bili so krivi samo-pašni evropejski vladarji — Viktor Emanuel in njegov minister — cesar Viljem in njegov velemož Bismark. — Pa vendar vse to njegovega zadolženja ne zmanjšuje — ne opravičuje. Napoleon bi bil rad vse ljudi na tem in na unem svetu srečne storil. Njegov poglavitni namen pa je bil svojo dinastijo (cesarsko deržino na prestolu) vterditi; njegova politika je bila vsa nasprotna rimskemu papežu. Ali je pa s tem kaj dosegel? Umerl je v pregnanstvu; Pij IX, dasiravno obdan s sovražniki, pa terdno stoji. — Skoraj kar svet stoji, se še ni toliko lagalo, kakor o Napoleonovem času; Napoleon je skazoval, naj večje krivice tem, kateri so mu bili naj večji dobrotniki, in ti so bili Avstrija in rimski papež, potem pa francoski kralj Ljudovik Filip. — L., 815 so ga avstrijski vojaki rešili, ko je bil pobegnil s svojo materjo iz Francoskega.

Dvakrat mu je Ljudovik Filip prizanesel; in papež je bil boter njegovemu sinku.

Ker je naša družba katoliško-politična, poglejmo pred vsem njegovo vedenje do katoliške cerkve in do njenega poglavarja. Tukaj najdemo tako spletko, toliko lažnjivega in potuhnjenega djanja, toliko skrivnih napadov na katoliško cerkev, da bi bila razpadla, ko bi bilo mogoče . . .

Ko je postal predsednik in pozneje cesar francoski, je podpiral katoličane v marsikaterem oziru, francoski vojaki so užugali rimsko ljudovlado, ostali so za posadko v Rimu, največ vojakov je iz Francoskega stopalo v papeževo vojno, n. pr. general Lamoriciere. — Nameni Napoleonovi do papeža so se jeli kazati po laški vojski leta 1859. Svetoval pa je papežu, da naj radovoljno odstopi svoje dežele. Ko tega papež ni storil, je sledilo silovito djanje za djanjem. Oropanje laških knezov; vojska na Rimskem.

Vidilo se je, da Napoleon nič družega ne misli, kakor papežu vse dežele pobrati. . . .

Po javnih bukvah so njegovi priverženci svet na to pripravljali. —

L. 1860 je sardinskemu kralju privolil, da je papežu vzel Umbrijo in Ankonu. Poslednjič je rekel: Storjeno je, ne morem več pomagati, nisem mogel tega ubraniti. Naj bi bil pač Napoleon deset lét naprej vidil, kaj se bo pri Sedanu z njim godilo! Po znanu septem-berski pogodbi so zapustili papeževi vojaki Rim, skušali so papeža moralno prisiliti v odstop posvetne oblasti; toda papežu so pošiljali vojakov iz vsih krajev in Rim mu je ostal zvest.

L. 1867 zbira Garibaldi vojno pred Rimom ter hoče Rim vzeti. Nevarnost je bila silna. Tudi tamkaj je bil Napoleon vmes, za vse je vedil, vse je odobral.

Papežev poročnik v Parizu naravnost reče, ako Francozje gredo iz Rima, grem jaz iz Pariza. — Napoleon pokliče ministerski svet; vsi mu svetujejo, naj ne pošilja vojakov v Rim, samo vojni minister Niel mu reče, da tisti dan, ko pojde papežev poročnik iz Pariza, tudi on ni več francoski cesar. — Napoleon molči, dá pa precej povelje, da naj se pošljejo vojaki v Rim, in po vseh Svetih, 4. novembra, je bila razkropljena Garibaldi-ova vojska pri Mentani. — Francozje so ostali v Rimu v branbo papeža do l. 1870, in 4. avgusta, ko je Napoleon poklical svoje vojake iz Rima, je bila tudi

pervikrat tepena njegova armada pri Wörthu in Weissenburgu. Leta 1870 je Beust Napoleonu obetal pomoči, pa ni mogel ostati mož beseda; leta 1860, deset let poprej, pa je Napoleon obetal papežu pomoč, po binavsko, in Napoleon ni bil mož beseda. Kar se je sedaj dalje godilo, ni več zgodovina; sami smo doživeli, sami brali. Čemu bi ponavljal?

Kdor ne veruje v Božjo previdnost, naj preišlje le zgodbe ravno preteklega časa, iz tega namena se stare reči zopet na dan spravljajo.

S kratkim prevdarkom, kako je bilo agitiranje zoper dogmo nezmotljivosti s prusko vojsko pretergano, je dokončal govornik svoj govor.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Bolnišnične zadeve). „Slov. Narod“ je 9. svečana 1873, št. 33. pod napisom: „Iz deželne bolnišnice“ to-le pisal:

Pri preiskavah, ktere so se o svojem času veršile v ljubljanski deželni bolnišnici, prišlo je na dan, da red milosernih sestra eno in isto goveje meso dvakrat zaračuna, prvič kot materijal za juho in drugič kot meso, katero se daje bolnikom po porcijah. Ta — čudni modus odpravil se je tačas, se vé da, in dežela prihranila si je za naprej na ta čin lep denar. Toda „pro praeterito“ ukrenilo se pri nas ni nič; iz jako zanesljivega vira pa izvedeli smo, da je v Gradci, kjer je ravno taka godila se, milosérni red kar z lepo povernil deželi 10.000 gld. za škodo, ktero je ono „dvojno knjigovodstvo“ jej bilo prizadelo. Ali bi se kranjski deželni blagajnici ne prileglo tudi kaj malega?“

Tako piše „Narod.“

Kolikor mi vemo iz zanesljivega vira, je to le: Red usmiljenih sester vodi oskerbovanje bolnikov vselej po tisti pogodbi, ki jo naredi s kompetentno vradnijo. Ako je vradnija kterikrat za prav spoznala, da bi se v pogodbi kaj prearedilo, se je tudi red, kolikor mu je bilo moč, rad v to podal. Toraj se ni ne v Gradci in ne v kaki drugi napravi, oskerbovani od tega reda, nikakoršno povračilo ne zahtevalo in ne izplačevalo, in naznanilo v „Narodu“, da je milosérni red v Gradcu deželi povernil 10.000 gl., je gola neresnica.

Iz Ljubljane. (Doslédnosti in dobrote naših nasprotnikov.) Nemški liberalci, ki znajo vse zvijati in lažljivo naznanjati, pravijo, da Slovenci nemščino sovražimo. — Merzimo pa v resnici le ponemčurjevanje, ne nemščine. „Quot linguas cales, tot personas vales.“ Kolikor jezikov znaš, toliko oseb veljaš. Resnica je, da mnogi Nemci slovenščino sovražijo in nesterpljivo mencajo in skerbé, da bi se njih otroci slovenskega jezika ne naučili. Modrost pa je v tem; uči otroka jezikov, ktere bode potreboval, ne pa da bi ga pomadjaril, poitalijanil, ponemčil, ker taki človek je nekaki napihojen spaček, kakor vrana, ki je hotla páv biti.

Janičari in mameluki so bili naj nevarniši sovražniki svojih lastnih narodov; taki so tudi ponemčurjenci, ljudje brez svojega naroda, toraj tudi brez značaja in velik del brez vere.

Eden nemčurjevalskih listov je naravnost, očitno izpovedal te dni: „da za nove šolske postave se imamo Nemcem zahvaliti!“ Kteri tedaj tolikanj čislajo te postave, sedaj vedó, komu imajo za nje roko poljubiti. —

Ravno temu listu se je primerilo, da je rekel: noben primérlej se ne dogodi, da bi se od otrók, ki se učijo sploh za življenje potrebnih reči, kaj družega tirjalo, kakor le v maternem jeziku se tega učiti. Ali niso bili ljubljanski učitelji, ni dolgo tega, sklenili, da slo-

venski otroci se morajo nemškega jezika v nemščini učiti? In vender ravno ti terdijo, kako silo potrebno je Kranjcu nemščine se učiti! Daljno modrovanje je: Otroci naj se že v ljudskih šolah nemško učé, ker v večih šolah se bode zaupljivo le nemško učilo, in ne slovensko, kakor zahteva ravnopravnost.

Modrovanje teh ljudi je: Slovenci moramo poprej biti tolik narod kot so Angleži, Francozi, narod se mora poprej olikati, potlej še le se mu bodo privošile viši šole, šolske bukve itd.!

Kočevarji dozdej niso še postali visoko — Nemci, vender ima njih peščica že gimnazijo; in Slovenci v narečji niso delj od 80 milijonov svojih bratov Slovanov kot Kočevarji od kacih 40 milijonov Nemcev. Vendar nas naravnost k tujstvu, k duhovni smerti obsodi ljubljanske „Schulzeitunge“ silovita modrost. Malo število Grekov v vsakem 4 glavnih narečij ni bilo zadržek, da bi ne bili smeli imeti svojih viših šol, nihče jih ni silil k judom v šolo, od koder so vender dobili svoj alfabet in toraj začetke svoje izobraženosti, primeri n. pr.: Alfa, beta, gamma, delta itd. z alef bet, gimmel, daled itd.

Ko je skoz toliko stoletji bilo slovenstvo tlačeno in zaterto, ko se mu še toliko prostora v šoli pri nas ni dalo, kakor judovskemu jeziku, potem se pa očita, da v svojem jeziku nič nimamo, da imamo vse le od Nemcev (?), kar imamo! To je ravno tako, kakor ko bi kdo slovenskega otročica ugrabil in ga postavil med terde Kitajce, v njegovi moški odraslosti na tujem pa bi mu očital, da ne zna nič svojega jezika, da ima vse le od Kitajcev: pri tem pa jim je še nehvaležen za toliko dobroto! Je mar manji krivica celi narod v oliko zadrževati, kakor le enega samega otroka? Pravijo, z luteranstvom se je še le pričela olika našega jezika . . . Lepa dobrota, če so zato pričeli jezik olikovati, da bi narod z njim v krivovero zapeljali! Hvalježni iz serca smo Nemcem za veliko dobrega, zlasti katoliškim Nemcem, ki nam res dobro hočejo; ne pa kranjskim odpadnikom, ki so bili s svojo — po obsegu in po jeziku popačeno biblijo prišli na „verolovstvo“ med naše očete. Hvala Vam za Vaše lepe namene in za Vaše olikovanje! „Timeo Lutheranos, et Bibliam *) ferentes!“

Iz Dola pod Ljubljano, 16. sveč. 1873. (Tagblatovemu dopisniku pod štev. 29, 30 in 31.) — Gospodine dopisnik, lepega posla ste se lotili, da černite pred svetom našega čast. gospoda duhovnega pastirja! Kdo neki Vas je k temu najel? . . . Pa pustimo drugo, in obrnimo se k reči. Strašansko in nagnjusno je, kar Vi o tukajšnjem gosp. župniku svetu naznanujete! Ali ste pa premislili, kaj pišete in ali je res tako, to je drugo prašanje? Težek kamen ste si naložili na vest, ako je Vaše ovajanje krivo in lažljivo pričanje.

Z naj bolj žaljivimi besedami in s silovito osornimi krivičenji na dolgo in široko popisujete, kako da naš gospod duhovni pastir svojo vradno oblast, delitev ss. zakramentov in vse svete opravila zlorabi v iztirjanje dolgov za gospodarsko poslopje pri duhovski hiši in sploh obrača v izsilovanje denara iz ljudstva; da tirja takse in plačevanja za deljenje sv. kersta, za spovedne, birmske, obhajilne listke itd.; za samo proko brez maše 6—7 gld.; da se revežem, ki plačati ne morejo, odrečejo ss. zakramenti, kakor pri otrocih birma, pervo sv. Obhajilo itd.; da žuga očitno tega in unega s prižnice imenovati, da ljudém kupljene cerkvene stole jemlje in jih drugim po 5—10 gld. oddaja; da ljudi pesti pri spovedi, pred kerševanjem; da jim v cerkvi pred vsimi ljudmi obhajilo odreka. Po tacih in mnogih drugih krivi-

*) Corruptam.

čenjih se sklicujete na Dolske farane, da je ljudstvo že do naj viši stopnje razdraženo, da se vsak dan sliši kletev in rotnje čez gospoda (ne mara pri Vas?), da je ljudstvo brez upanja in pomoči itd. itd.

Kakó sovražljivost, zvijača in potuha zná vse v hudo obračati, gerditi, iz komarjev konje delati, lagati in obrekovati, bomo le ob kratkem pojasnili.

Čast. gospod duhovni pastir so od ces. kr. poglavarstva v Kamniku (6. rožn. 1872, št. 3257) pooblasteni pobirati, kar na vsacega pride za napravo gospodarskega poslopja pri duhovski hiši, in ako ktereга pri lepi priliki na to opomnijo, to morebiti vendar ni tako hudo; za ljudi je vendar menda bolje, kakor da bi jih nalašč klicali, ali da bi jih rubit hodili.

Pred kerševanjem hodijo botri k g. fajmoštru zapisovat, ker so pri njih kerstne bukve, in tako je manj nevarno, da bi se zgodila kaka pomota; ne pa zato, da bi se gospod nad ljudmi stresali, jih za denar pestili ali jim celó kerst odrekli.

Ako se primeri, kar je bilo vsega parkrat, da pride za botra ali pa za pričo kdo s cerkvenimi zadržki, tega gotovo niso gospod krivi, ampak tisti, ki se v to sili, za kar ni pripraven. Ako g. fajmošter tacih ne dopusté, je le znamnje, da se zapoved deržé, kar mora povsod biti. — Če so sem ter tje gospod veči resnost ali ojstrost pokazali, je bilo pri tacih, ki so posvarjenja vredni, ki se za cerkev ne brigajo, o vsaki priliki nagajajo in nasprotujejo; niso pa gerdih kletvinj izrekli, kakor so v Tagblattu večkrat ponovljene. — En samkrat, se vé, da so v naglosti neki osebi neprimerno besedo rekli, ki pa vendar ni bila kletev.

Kar tiče plačila pri opravih, se gospod na tanko deržé postavnega štolinega reda. Laž je, da se samo za poroko brez maše zahteva 6—7 gld., ali pa za pogreb ubožnega 8 gld., za pogreb 1—4 mesečnega otroka 5—6 gld. in še več tacega. Ker se pri tacih opravih vse skup vzame, kar gre tudi za zvonilo, cerkvenika itd., blezo dopisnik meni, da duhoven vse za se vzame! Plačuje se pa na pr.: za pokop otrok do 7. leta 35 kr., do 15. leta po 53 kr., in dalje po 1 gld. 25 kr. Za ubožne se opravi tudi vse zastonj. Ako se je tirjal pa pokop s konduktom, potlej je bilo po štolinem redu plačati 5—8 gold. Enaki razložki so tudi v zadevah oklicev in poroke, in v ničimur se ni nič čez postavo delalo. — Da se za spovodne, obhajilne, birmske listke itd. kaka plača tirja, to ni res; če ljudje pa o spraševanjskih in družih prilikah radovoljno kaj dajo za napravljanja, ki so vedno potrebne pri domači in podružnih cerkvah, je gotovo ljudem le v prid, in ne v škodo, ker potem je manjkrat potreba jih z zbirkami in nakladi nadlegovati. — Kar se obhajanja tiče, je treba pomniti, da je prostor silo majhen in ljudje pridejo iz štirih duhovnjak pervi maši (bilo jih je že nad 200 samo v jutro pri obhajilu). Zato je bil oznanjen in že večkrat zaterjen ta red, da naj šolska mladina hodi k altarju k sv. Obhajilu, odrašeni pa k obhajilnemu omrežju. Ako so tedaj se odrašeni med otroke, ali pa otroci med odrašene gnjetli, se je primerilo, da so — po zopetnem opominjanji — ktere izpustili, da bi red napravili. Je pa jih pozneje eden gospodov obhajal. Tako je tudi pri družih rečéh, ktere so s tako neznansko hudobijo popisane v Tagblattu, n. pr. o neusmiljenosti, maševanji duhovnega pastirja, o razdraženosti faranov. — Prežalostno znamnje ste si Vi pisavec po teh izmišljenih in pretiranih krivičenjih vtisnili na svoje lastno čelo. Mar Vaša oseba zadostuje za vse poštene farane? Pojdite le iskat tistih svojih Dolskih faranov, kateri bi se strinjali z Vašimi mislimi in gnjusnim dopisom! Morda jih ne spravite skupaj toliko, kolikor imate perstov na roki? Kdo pa je čisto brez nasprotnikov,

ako ima z ljudmi opraviti? Kdo tedaj Vam je pravico dal ovajati in černiti tako rekoč v imenu vse duhovnije našega duhovnega pastirja in jih tako pred oči staviti, kakor da bi se jutri morala zemlja odpreti in jih požreti? Ne mara to delate zato, ker na pravo pot zavračuje take ljudi, kateri cerkvi herbet obračajo in ob nedeljah in praznikih namesti Božje službe svoje lastne pota in shode imajo? Izprašajte si nekoliko svojo lastno vest; Dolski farani do malega vsi pa Vam kličejo: „Pometajte prvo pred svojim pragom, potem išite smeti pred drugim!“

Vi ropočete v svojem dopisu, da bi kdo lahko mislil, kdo vé kako lakomni so gospod na denar in ga za se skupaj dergnejo! Od kod neki pa je toliko novih naprav pri cerkvah? Na primer: pri farni cerkvi obhajilno omrežje (Communionbank), véliki svetilnjak, fisharmonika v orgljah, sedem velikih oken z barvanim steklom, Božji grob in veliko družega; in v dveh podružnicah razun 4 novih oltarjev, zvonov, tabernakeljna še prav veliko družih potrebnih naprav, kar nočemo posebej naštevati — in to vse v štirih letih? Se je to mar iz nič izplačalo? Ali pa ste Vi denar za to dali, ki zoper našega obče spoštovanega in skoraj od vsih faranov ljubljeneга gospoda duhovnega pastirja razsajate s tako zagrizeno jezo in togoto?

V Dolu, 11. svečana 1873.

Župan in več družih móž iz fare.

Od Kaplje. (*Poslavljenje; delovanje; umor.*) Veselo novico Vam naznanjam, da je kranjski rojak v kerški škofiji veliko čast dosegel. Izvolili namreč so naš mil. škof Valentin častnega korarja dekana in fajmoštra velikovškega preč. g. Andreja Alijančiča za stolnega korarja v Celovcu. Novi korar, rojeni 21. nov. 1813 v Kovorski fari na Gorenskem, so bili mašnik posvečeni l. 1838. Le en glas gre med duhovnimi tovarši, kako da je novi naš dostojanstvenik marljiv, čverat, neutruden delavec, zraven pa kaj pobožnega, ponižnega, ljudomilega obnašanja in domoljubnega mišljenja. Vse od kraja, tudi ti, Krajna mati, mu tedaj gotovo k tej novi časti srečo voši. Bog ga živi mnogo let!

Tudi pri nas na Koroškem se dela, kar je mogoče, bodi-si pri slovenskih, bodi-si pri nemških katoličanéh, zoper direktne volitve, ki so viditi kakor grob vsaki avtonomiji. Se vé, da je pa tudi tukaj doma cvet vsakršnega liberalstva, da, sme se reči, če je le kje na svetu kak liberalec. v Goratanu ga bo gotovo najti. Katol.-politična društva, ki jih je tu gotovo več kot na Kranjskem, se živo gibljejo, neutrudljivo delajo, in mislim, da z velikim vsehóm: kajti kat. listi, kat. bukve in bukvice se močno širijo, in spodrivajo se njim nasprotni in sovražne reči te baže. Tako je pričakovati, da se s časom tudi ljudem njih serca z božjo pomočjo spreobernejo in ogrejejo za vse dobro. Imeniten móž je nekdanj rekel: Hvala Bogu, zdaj pride sila — Gottlob jetzt kommt Gewalt — in tam v njegovi deželi je potem vedno bolj nastajalo in prihajalo, — pa tudi pri nas se je kaj tacega nadejati.

Slednjič naj še povem veliko nesrečo, prežalostno dogodbo. 20. jan. t. l. se je ustrelil naš belski župan in grajski gozdnar, g. Moser. Kaj je vzrok temu samomoru, ni znano. Odrečen mu je bil cerkveni pokop. Žalostna dogodba za naše čase!

Iz Klane. Javi Danica svojim bralcem, da smo imeli sredi merze zime prav veselo slovesnost; namreč: blagoslovili smo nove orglje v farni cerkvi sv. Jeronima. Orglje je izdelal g. Ignacij Zupan iz Kroke, v vsakem obziru prav dobro. Zunanja oblika je vsakemu všečna, ker sta dva predela in v sredi klavijatura. Glasnic je v manvaln 61 in v pedalu 24; mehanika iz železa razun poteznih palic; udje na poteznicah, poresa in ogibi na

poteznih oglih iz mesinga. Kar je lesenih pišali, so vse, velike in male, v ustjih (labium) s cinom kovane, kar menda drugi orglarji še ne delajo, je pa to zavoljo stanovitosti orgelj kaj dobro. Spremeni so ti-le:

Principal ozke mere; Gamba 8'; votlocev 8'; milozvučnica 4'; osmerka 4'; lovski rog 3'; nočni rog 4'; mešanica v 3 verste; klarina z jeziki kineškega srebra. — V podnožju pa je violon in podbas prvi, 8', drugi 16', in še naročni sklep. Ako se izpeljava orgelj primerja s prav nizko ceno, gotovo se vsakemu prikupijo in priporočujejo mojstra, ki jih je izdelal.

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Vstavoverstvo je zmiraj bolj redko. Sedaj so tudi Poljci stopili iz vstavnega odseka, ker so prepričani, da postava za neposrednje volitve bi bila prelom vstave, kakor je Groholski rekel pri odstopu Poljcev. Da bojo vsi poljski poslanci z njimi ene misli tudi kar tiče obravnavo te osnove v zbornici, se je zanašati. — Vstavoverci nimajo nobenega celega naroda, nobene cele dežele zase; pa vendar hočejo gospodovati! — Novi državni zbor, sklican po direktnih volitvah, bi imel 351 poslancev; veliko posestvo bi jih volilo 85 mesta, terpi in kupčijske zbornice 136, kmetijske občine 140. — Kranjska dežela bi volila 10 poslancev; za veliko posestvo 2, za mesta in terge 3, za kmetijske srenje njih 5. — Štajersko bi jih volilo 23 (vel. pos. 4, mesta in tergi 10, kmetijske srenje 9); Koroško 9; Goriško 4; Terst 4; Primorsko 4; Dalmacija 9; Češko 91; Galicija 63; spodnje Avstrijsko 36; zgornje Avstr. 17; Solnograško 5; Tirolsko 18; Šlezija 10; Predarlško 3; Bukovina 9. Če postava, zoper katero je večina narodov, vendar obvelja, bodo tudi stroški za državni zbor veliko večji; in kdo jih bode plačeval, kaj bode imelo cesarstvo, kaj narodi od tega pomnoženja poslancev? —

Nemško. Cerkev je toliko bolj zmogovita, kolikor bolj je stiskana. Kolik strah imajo liberalci pred jetnikom papežem v Rimu in pred katoliško Cerkvijo sploh, kažejo med drugim s tem, da svoje lastne vstave prelomljujejo, samo da bi cerkveno samostojnost popolnoma zaterli in namesto cerkve postavili državo, kateri cerkvene reči nič mar niso. Pruska vstava je dosedaj rekla v 15. členu, da „vsaka cerkev svoje zadeve sama vravnava“; zdaj pa je nato postavila nov jarem nataknila s pristavkom: da je vsaka cerkev podvržena državnim postavam in državnemu nadzoru. V 18. členu pravi: Državna pravica pri cerkvenih službah imenovati, predlagati, voliti in poterjevati, je odpravljena (razun pri vojaškem duhovstvu in v očitnih napravah). K temu pa je sedaj pristavljen novi železni komat z besedami: Sicer vravnava postava državine pravice, kar tiče predolico (pripravo k stanu) duhovstva, njegovo imenovanje in izslužbovanje, in država vstanovi meje cerkvene kazenske oblasti. . . . Ali se ne pravi to: pri nas vlada svoboda in nesvoboda; cerkev je samostojna, in ni samostojna; je svobodna in je sužnja? V take nasprotja zabredejo „državomoljci“ za zdaj, „državolomeci“ za pozneje, ko bi enkrat cerkev polomastili v svoji deželi.

Nemški škofje pa so zopet drugo spominico razglasili zoper preganjanje katoličanstva na Nemškem. Ta spominica pretresa vse tiste nov. postave, s katerimi se tare in stiska katoliška Cerkev na Nemškem. Te postave, kakor je učeni Hurter v „Vtdu.“ dokazal, niso nič drugzega kakor na novo prezvečeni in prekuhani „jozeфинizem“. Škofje v tem pisanji zaterjujejo svojo

edinost s poglavarjem vesoljne Cerkve, in odbijajo in zavračajo kakoršno koli narodno cerkev. Zavarujejo si določno svoje pravice do duhovstva in njegove odgoje in očitno zaveržejo državino vtikanje v duhovsko odgojo, ktera bi s tem duhovstvo le spridila. Enako si zavarujejo pravico vstanovljati mladenške semeniša, odpadnike izobčevati itd. Zavračajo pa vstanovljenje nekega posvetnega vrada, do kterega bi se smeli duhovni in neduhovni sklicevati zoper škofovske razsodbe. To namreč bi vsak cerkveni red in pokoršino razdjal in škofovsko veljavo v nič spravilo. To prusko postavokovanje hoče katoliško Cerkev po Nemškem potlačiti in iz nje izkuhati nekako nekatoliško državno cerkev. To pa se jim ne bo posrečilo. Kadar si bo morebiti mislil napuhnjeni liberalizem, da si je svoje reči svést, se bo razpočil, kakor babilonski zmaj.

Poslednje novice. Don Karlos, kakor pravi neko naznanilo, je prišel v Španijo, stopil na čelo svojcev, odrešen udariti jo v Madrid. — Vojvod Aosta (bivši španski kralj) je z želznice med Madridom in Lizabonom menda telegrafiral: „Storil sem svojo dolžnost; vsega je konec: na potu smo v Portugal.“ Tako govori kralj, rešen butarc, ki mu jo je naložilo rovarstvo. — „Unitá“ piše: v Madrid so klicali republikanci Garibalda, pa odgovoril je, da je bolan, in mora ostati v Italiji, kjer ga bo prav kmalo treba. — Govori se, da odstopi ministerstvo Lanzovo, ktero pa nima tako dobre volje iti, kakor kralj Amadej. — Ako bi nas kdo prašal: kateri kralj v Evropi je sedaj nar bolj srečen, bi odgovorili: Amadej Savojski, pravi „Unitá.“ In ako bi prašal: od kdaj? bi rekli: odkar se je prestola odpovedal.

Duhorske spremembe.

V Ljubljanski škofiji. Č. g. Ažman Jan., kapl. pri M. D. v Polji, je dobil faro na Dovjem. — Umerl je 17. sveč. č. g. Grošel Jak., ki je bil poslednjič kapl. pri sv. Križu poleg Kost. zdaj pa nekaj časa v pokoju. R. I. P.

V Terzaško-koparski škofiji. Č. g. Jože Gianolla pride za kateheta v Terst; č. g. Anton Giacomini za duh. pom. v Operto (Portole); Č. g. Peter Flego za duh. pom. v Pazin (Pisino).

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Kranja 2 tol. in 1 gl. sr., to je 5 gl. st. den. v sr. s prošnjo sv. blagoslova za srečno zadnjo uro. — Z Brezovice po preč. g. duh. očetu 65 gl.; med temi od fantov in deklet po g. F. M. 40 gl. Sv. Oče, blagoslovite pastirje in ovčice, blagoslovite posebno tako pridno mladino verle duhovnije! — M. J. iz Loža 1 tol. za 2 gl. in 1 gl. a. v. Prosi sv. blagoslova za zadnjo uro. — Miha P. 1 gl.

Za afrikanski misijon. Z Brezovice 4 gl. — L. Pavlin 1 gl. po g. R. — Terez. Bučar 1 gl. 5 kr.; A. Martinak 1 gl. 5 kr.

Za polporno duhovsko društvo. V spomin 25letnice gosp. M. Tavčar 25 gl. in g. M. Barlič 10 gl.

Za katol. misijone na Jutrovem. Gosp. M. Tavčar 10 gl.

Za mil. škofa Mraka. Neka gospa 5 gl.

Za misijon g. mis. Buha. M. P. 1 gl.

S Škofcijana pri Turjaku: za afrikanski mis., sv. Detinstvo, kristjane v Bosni, škofa Pavli a v Buk., mis. čist. spočet. na Jutrovem — po 2 gl., skupaj 10 gl., in za sv. Očeta 10 frankov v zlatu od preč. gosp. fajm. —